

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ

Α Κ Κ Α Κ Ι Ο Υ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΕΛΙΤΗΝΗΣ,

Ὁμιλία περὶ τῆς Ἐνανθρωπήσεως τῆς Χειρῶν λεχθεῖσα
ἐν τῇ ἐν Ἐφέσῳ Σύνοδῳ.

Ὁ Ῥωντίμοι, ἀγαπητοί, τὸ θαυρὸν τῆτο, καὶ προδρατι-
κὸν τῆς ἀγίας Συνόδου σιωδέριον, χαίρειν τε ὁμῶς
ἐπέρχεται καὶ θαρρεῖν. χαίρειν μοῦ, ὅτι πάντων ἐλάχιστος
ἐγὼ, ἐν τῇ μεγίστῃ τέτρῳ τῆς σοφίας πελάγῃ, τὸ πειχθὲν
τῆτο τῷ λόγῳ σκάφος ἰδυῖναι ἐπείγομαι. θαρρεῖν δὲ, ὅτι
καὶ τῆς ἰπανασάσεως ταχέως θραυθήσεται κύματα, καὶ τῆ
γαλιῶν τῆς τῆ Κυρίας εἰρῆνῆς πρὸς τὸ οἰκεθροπὸν τῆς Ἐ-
κκλησίας ὀπιστρέψαι πέλαγος. εἰ γὰρ δώδεκα ὄντες τῆ Κυρίας
οἱ Μαθηταί, ὅτι αὐτοῖς τὸ σκάφος ὑπὸ τῆς βίας τῆς αἰ-
μῶν ἐκυμαίνετο, ὁμῶς τῇ βοῆσθαι πρὸς Κύριον, τῆ χειμῶ-
τος ἀπηνάγαντο, πόσῳ μάλλον τῆτο νικῶ ἐλπίζειν ἡμᾶς
ἀναμφίβολον, ὅτι ποσῶτοι τῆ Κυρίας Μαθηταί, ὅτι τὸ αὐ-
τὸ σιωδραμόντες, ταῖς οἰκείαις ἐκὺσωπῆσθαι φωναῖς πρὸς
Κύριον; ὅτι ὁ μέγας ἕτος πᾶρες καὶ σοφὸς Κυβερνήτης,
ἕτε βίας ἀέμων εἰλαβέμενος, ἕτε ζάλῃς παραχᾶς, ἀλλὰ
συνὸν τέχνη πολλῇ τῆς συλλερέτας ὅτι τὸ πηδάλιον ἄγων,
καὶ πᾶσι σιωεφάπτεθαι πείθειν, καὶ πολλῇ τῇ συμφωνίᾳ πρὸς
τὸν Δεασότιον βοῶν, καὶ μέλει σοι, ὅτι ἀπολλύμεθα; καὶ
παχέως τῇ παρ' αὐτῆ φωνῇ, πρὸς τὸν σάλλον τῆς κυμάτων
δυσω.

Ἰουδαίων, λέγει· σιωπα, περίμωσο. θάρρειν ἐν, καὶ ἀ-
 χαισεῖν ἡμῖν ἐπίσης, ἐπὶ τοῖς παρεῖτιν ἀρμοδιώτατον, ὅτι
 περὶ ἢ δόξασα καὶ τῆς ἀληθείας γενηθεῖσαι ἀντίπνοια, τῆς
 τῆς οἰκονομίας φωστῆρας ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνδραμεῖν παρεσκόβα-
 σαν· ὡν ὁ μὲν βίος Χριστὸν ἀωδία ἐστὶ τῷ Θεῷ, ἡ δὲ
 διάνοια πρὸς μίαν, καὶ τὴν αὐτὴν τῆς ἀληθείας συνῆπται
 ἐκφώνησεν. καὶ γὰρ ἄλλα μὲν τῆς προσερχομένης διδασκα-
 λῆς, ἄλλα δὲ τῆς τῶν διδασκομένων πιστοῦμεν· ἀλλ' ἡμῖν
 εἰς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ,
 Θεὸς Λόγος ὁ αὐτός, πρὸ μὲν πάντων τῶν αἰώνων ἐκ μό-
 νου Πατρὸς, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν ἐν τῇ τῷ δέλιε μορ-
 φῇ. ἀνω μόνος ἐκ μόνου, κάτω μόνος ἐκ μόνου. τὰ αὐτὰ
 ἀμφότερα θεϊκῶς, ἀνθρωπίνως δὲ τῇ ἡμετέρᾳ σαρκί, καὶ νη-
 πιστότητι πεχθεῖς. ὁ αὐτὸς ἀπαθείς Θεόπῃτι, παθὼν δὲ ὑπὲρ
 ἡμῶν ἐκυσίως σαρκί· ἐκ ἀκεστίας τὴν οἰκονομίαν δεξά-
 μνος, ἀλλ' αὐτὸν κενώσας ἐκυσίως, λαβὼν τὴν τῷ δέλιε
 μορφῇ. καὶ λαβὼν θεὸν τί; ἵνα σε σύμμορφον τῆς οἰκείας
 δόξης ἐργάσηται. καὶ μαρτυρεῖ Παῦλος, λέγων· ἡμῶν δὲ
 τὸ πολίτευμα ἐν Οὐρανοῖς ὑπάρχει, ὅξ ἔ καὶ Σωτῆρα ἀ-
 πεκδεχόμεθα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν· ὃς μεταχηματίσει τὸ
 σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν εἰς τὸ γηεῖσαι αὐτὸ σύμμορ-
 φον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ. ὁ τοίνυν ἐκυσίως λαβὼν
 τὴν τῷ δέλιε μορφῇ, ὁ τὴν εἴωσι μὴ ἀδραπισάμενος,
 πῶς τὰ τῷ δέλιε παρηπίσατο πάθει; εἰ δὲ παρηπίσατο, τί-
 νος εἴκεν παθητὴν εἶσαν τὴν τῷ δέλιε μορφῇ ἀντάμ-
 βανον; ἀλλ' ἔτος ἔ παρηπίσατο, ὅτι λαβὼν τὴν τῷ δέλιε
 μορφῇ ὑπήκουσ γίνεται. ὁ ἀνω ἐκυσίως, κάτω ὑπήκουσ.
 ὁ ἀνω Υἱὸς, κάτω Παιδίον. καὶ ἀναμιμνήσκασε τῆς προ-
 φητείας. τί ἐβόα ὁ μακάριος Ἡσαΐας; Παιδίον ἐβλήθη
 ἡμῖν, Υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν. τί ἐβόη, καὶ ἐδόθη; καὶ μόνον ἐγε-
 νήθη, ἀλλὰ καὶ ἐδόθη. ὁ γὰρ ὡν ἐδόθη· ἔ ἡ ἀρχὴ ἐβου-

νήθη ἐπὶ τῷ ὄμω αὐτῷ. τί ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τῷ Θεῷ Λόγῳ,
 μορφὴ ἀνθρώπου; ἡ Ἐκκλησία; ἢ αὐτὸς τί ἐστὶν; ἢ κε-
 φαλή τῷ σώματι τῆς Ἐκκλησίας. πῶς ἐν ἐπὶ τῷ ὄμω
 ταύτῳ φορεῖ; τὸ σωτηριμιμῆρον ἐπὶ τῷ ὄμω βασιάζει;
 ἡ ἀρχὴ ἐπὶ τῷ ὄμω αὐτῷ. ἢ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτῷ με-
 γάλῃ βελῆς Ἀγγέλος. καλεῖται δὲ διὰ τὴν οἰκοδομίαν,
 τί δὲ ἐστὶ τὸ σύμβολον, Θεὸς ἰσχυρὸς, ἐξουσιαστὴς, Πατήρ
 τῷ μέλλοντος αἰῶνος; ὁ ἐν ἀνω ἐξουσιαστὴς, κάτω ὑπὸ κρη-
 ῶν, ὁ ἀνω Υἱὸς, κάτω Παιδίον. ὁ ἀνω Θεομασὸς σύμβολον,
 κάτω ἀνθρώπος. ὁ ἀνω Θεὸς ἰσχυρὸς, κάτω ἀνθρώπος, ὁ
 βασιζόμενος τε, ἢ ὑβεζόμενος, καὶ τῷ Σταυρῷ προσηλω-
 μένος, ἢ τὸν δεξιὸν δεξιὸν δεξιὸν δεξιὸν δεξιὸν δεξιὸν δεξιὸν
 τα τῆς τῷ δεξιῷ ὄντα μορφῆς, ἢ ὡς ἢ ταύτῳ λαβῶσα
 Θεότης ἐξέκλινεν, ἵνα δι' ἐκάστη τῷ εἰρημῶν λύση μὴ
 ἡμῖν τὰ πρὸς σωτηρίαν κωλύματα, ἀξίαν δὲ τῆς ποσάτης
 κενώσεως τῷ ὄμω ἡμῖν χαρίσῃται. ἢ ἀδελφῶ τῷ
 χάρειν τῷ Θεῷ. ἢ ὡς αὐτῶμαι εἶπεῖν, ἢ ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡ-
 μῶν ὑπὲρ ἡμῶν. ἀπαθῆς ὢν, ἢ παρηπίσατο, ἀλλὰ τῷ πε-
 θητῷ σιναφῆς ἑαυτὸν, ἢ τῷ ὑπὲρ ἡμῶν ἐδέξατο πάθη.
 ἢ ἡποσερῶ τῆς τιμῆς τῷ Θεοτόκῳ Παρθένῳ, ἢ αὐτῇ
 ἢ τῆς οἰκοδομίας ὑπηρεσία κεχάρισα. ἢ γὰρ ἢ ἀποποι-
 ἀγαπητοὶ, Σταυρῶν μὴ τὸν ἐφύβριτον, βασιάζαντα, τῶν
 Θεομασῶν Χειρῶν σιναφῆσαι, ἢ ἐπὶ τῷ μετώπῳ τῆς
 Ἐκκλησίας ἐκλάμποντα φαίνεσθαι. τῷ δὲ ἐπὶ ποσάτης
 ὄμω δεξιῷ Θεότης, τῆς Θεότητος ἡποσερῆδου
 τιμῆς. Θεοτόκος ἐν ἡ Ἀγία Παρθένος. Θεὸς γὰρ ὁ ἐξ
 αὐτῆς τεχθεὶς, ἢ ἐκεῖθεν τῷ εἶναι τῷ ἀρχιῷ λαβῶσα,
 ἀλλὰ ἐκεῖθεν τῷ ἀρχιῷ τῆς ἐνανθρωπήσεως δεξιῷ
 μὴ ἐν ἀμέλειμος ἔσο, κίρτικῆ, ὡς εἰς ἀνθρώπον τῆς
 βλασφημίας ἐκτείνων. ἢ ἀνθρώπος ἐστὶν, ὁ ὑπὸ σῶ εἰς
 αὐτῷ τῷ δεξιῷ, ἢ τῷ κτίσματος τῷ καταγόμενος. μὴ ἀ-

γαρ θῆ, Ἰησοῦς, εἰς ἀνθρώπον φίλον σαυραῖσας. ἔχ ὑπὲρ
 ἀνθρώπων φίλῃ ἀγαθῶν ὁ μακάριος Δαβὶδ ἐβόα κατὰ τῶ
 ἔθους, λέγων· σκοπιδήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, τῆ μὴ
 βλέπειν, καὶ τὸν ἑαυτοῦ αὐτοῦ ἀγαθὸς σύγκραμψον. μὴ
 καταπιπτεῖται τῆς Ἐκκλησίας τὸ φρόνημα, ὡς εἰς ἀνθρώ-
 πον μόνον ἐλπίζουσης, ἀλλὰ πειθίδωσιν καὶ μακαρίῳ Πεύ-
 λῳ λέγουσι· εἰ καὶ ἀνθρώπων ἐθνηγομάχῃσιν ἐν Ἐφέσῳ ὁ
 τί μοι τὸ ὄφελος; καὶ καὶ ἀνθρώπων, ὑδὲ ὑπὲρ ἀνθρώπων οἱ
 μακάριοι Ἀπόστολοι ἐν πληγαῖς, καὶ φυλακῆς, καὶ κείνω-
 μοῖς τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν κατενόησαν. καὶ καὶ ἀνθρώπων, ἢ
 ὑπὲρ ἀνθρώπων οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες καὶ πᾶσαι τὴν οἰκτι-
 ρίαν ἀθλήσαντες, ἐν κατατομῇ τῆς οἰκείων μελῶν, καὶ κα-
 κώσεως, τὴν παρῆσαν ζωὴν κατέλιπον. ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς Κο-
 ρεῖας ἡμῶν καὶ Θεῶν τῶν ἀπὸ αἰῶνων ὑπάρχοντος, καὶ μὴ κα-
 τὰ ἐπιτῆς γῆς ὀφθαλμῶν, καὶ τοῖς ἀνθρώποις σιωπαστρι-
 φούτος, καὶ ὡς κρόβατον ἐπὶ σφαγίῳ ἀχθούτος, καὶ τῆς ἡμέ-
 ρης ἡμέρα ἀναστάντος, καὶ εἰς Οὐρανὸς ἀναληφθούτος, καὶ πρε-
 τικοσίοις ἐφ' ἅπαξ ὀφθαλμῶν, καὶ ἐν ὄψει τῆς Μαθητῶν εἰς
 Οὐρανὸς ἀναχθούτος, καὶ τῷ αὐτῷ ἔσονται ἐρχομένῳ κεῖναι
 ζῶντας, καὶ νεκρῶν· αὐτῆ ἢ μόνῃ πίστις, ἐπὶ τῆσιν τῶν θε-
 μελίῳ ἠκοδομηθῆ ἢ Ἐκκλησίᾳ, καὶ πύλαι ἅσαι εἰς καταχύ-
 σασιν αὐτῆς. γούσιτο δὲ πάντων ὑμῶν ὀχλαῖς φυλαχθῆ-
 σαι ἡμᾶς, δόξαν ἀναπέμφαι τῷ Παναγίῳ Θεῷ, ὡς ἡμεῖς
 ἔα εἰς τὸς αἰῶνας τῆς αἰῶνων. Ἀμὲν.

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ, καὶ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΤΡΟΥ

Περὶ Προνοίας. Λόγος, α΄.

Ἀποδεικτικὸς ὑπὸ Οὐρανοῦ, καὶ Ἡλίου, καὶ Σελήνης,
καὶ τῶν λοιπῶν Ἀστέρων.

Νόμος ἔστι τοῖς ἀνθρώποις ὑπὸ τῆς φύσεως κείμηνος,
Παίδας Πατέρων ἀδικεμενῶν ὑπερμαχεῖν, καὶ Δε-
ασοῦσθαι οἰκέτας, καὶ πόλεων πολεμεμενῶν πολίτας ἀποκιν-
δυνάειν, καὶ ἀπαξασπλῶς τὸς εὐπεποιθότας, εἰς δύναμιν τὸς
ἀεργέτας ἀμείβεσθαι. ἴδοι δ' ἄντις καὶ Βασιλέως ἔρθεως καὶ
δικαίως τὸς ἀρχομενῶν ἐδικιώνοντας, καὶ ἡμερέτητι κεραινωτός
τῶν ἐξουσίαν, ἀσπιδοφόρος καὶ δορυφόρος ἐν πολέμοις προ-
θύμως ὑπερασίζοντας. Καὶ μὴ μοί τις ἀδύς ἀντιλεγέ-
τω, καὶ ψεύδος τὴν λόγον κατηγορεῖτω, τὸς παρβαλοίας, καὶ μα-
σιγίας, καὶ παραδότας, καὶ τυράννης εἰς μίσθον πορρωτάτων. Ἐπεὶ
γὰρ τῶν τῶν νόμου φυλάκων ὁ λόγος, ἐκείνης δὲ ἀχαιείας,
καὶ ἀρῆβαταις ἀποσαγορεύειν εἰώδαμεν. τίνας δὲ καὶ δίκας τῶν
πολεμεμενῶν ἀξίας. Εἶ δὲ καὶ Παίδας Πατέρων, καὶ Δεασοῦσθαι
οἰκέτας, καὶ πόλεων πολίτας, καὶ Βασιλέων δορυφόρος ἀποκιν-
δυνάειν ἢ φύσις ἀγαγορεύει, πολλῶν μᾶλλον ὁσίωντερόν τε καὶ
δικαιότερον, τῶν Θεῶν τῶν ὑπὸ τῶν Θεῶν καὶ γεγενημενῶν καὶ σέσωσ-
μενῶν μὴ λόγῳ μόνον ὑπερμαχεῖν, ἀλλὰ καὶ θάνατον αἰρεῖσθαι
τὸν ἔχρατον. καὶ ἔστι Πατέρων ἡμῖν πλησιαιότερος, δι' αὐτῶν ἔστι
κα-

καλλίνοι Πατέρες καλεῖνται· ἢ Δεσποτῆς κυριώτερος. ὡσαύτως
 ἢ καὶ φύσιν, ἀλλ' ἢ καὶ συμφορὰν οἰκειῶς ἢ δεσποτεία, καὶ τεί-
 χης πικρῶς ἀσφαλέστερος, τὸ μὲν γὰρ, καὶ ἀδαμαύτινον ἢ, χει-
 ροποιήτον ὁμοίως ὄσιν, καὶ τῆς μηχανημάτων τῶν ἰχθῶν ἀφύ-
 γη, τῆ χρόνε τὰς χεῖρας εὐ ἀφαιρῆται. ὁ δὲ, ἀϊδίος τε ὄσιν καὶ
 αἰώνιος, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀριῶν φυλακῶν, καὶ ἀσφάλειαν. καὶ
 Βασιλέων ποσὶν βασιλικώτερος, ὅσιν τὸ αἰεὶ ὄν τῶ ζῆντῶ
 καὶ φθαρτῶ ἀββαλλόμενον, τὸ ἀμέτρητον τῆς ὑπερβολῆς
 ὡσαύτως. ὁ μὲν γὰρ, αἰεὶτε ὄσιν, καὶ αὐτῶ τῶ εἶναι συμπε-
 φικὸς ἔχει τὸ κράτος. ὁ δὲ, παρ' ἐκείνῃ καὶ τὸ εἶναι λαβῶν ἔ-
 χει, καὶ τὸ κρατεῖν, καὶ τῶ πρὸς ὀλίγον καὶ ὀλίγων, καὶ εὐδὲ ἀδὲ
 παύτων ἢ τῶ αὐτῶ φύσιν εἰληχόπον. Ἐπειδὴ τοίνυν καὶ
 Πατέρων ἡμῶν οἰκειότερος, καὶ Δεσποτῆς κυριώτερος, καὶ πᾶ-
 των ἀργετῶ ἀρομηθέστερος, καὶ τείχης πικρῶς ἀσφαλέστερος,
 καὶ Βασιλέων ἀπάντων ἀμέτῳ βασιλικώτερος, δίκαιον ἡμᾶς
 τῶ καὶ τὸ εἶναι παρ' αὐτῶ λαβόντας, καὶ τὸ εὐ εἶναι προσειληφό-
 τας, τὰς βλασφημεῖν αὐτὸν, τολμῶσαις γλώτταις, τὰς οἰ-
 κείας ἀντιπέσαι, καὶ λόγοις ἀσεβέσι τῶ ἀσεβεῖς λόγους κα-
 τακοντίσαι. καὶ ἵνα δομῶν τῶ παρ' ἡμῶν ὀπικεῖαν προ-
 ἀξωμῶ (ἀποροσδεῖς γὰρ ὁ τῶ ἀπάντων Ποιητῆς, καὶ πηλίνης
 γλώττης εἰς ὀπικεῖαν εὐ δεῖται, ὅμοια δὲ ἀποδέχεται, καὶ
 ὑπερμαχῶσαι ἀμείβεται, καὶ τὸ ψεύδος ἐλέγχουσαν σέφανοι
 ἀλλ' ἵνα καὶ τῶ ἀπὸ αὐτὸν εὐνοιασ δεῖξωμῶ, καὶ τῶ ὁμοδελῶ
 τὸ θράσος, εἰ μὲν δυνατὸν, καταλύσωμῶ, εἰδὲ μὴ, διελῶ
 ξωμῶ γὰρ, καὶ δῆλον τοῖς ἀγνοῦσι ποιήσωμῶ. Πολλὰ μὲν ἐν
 καὶ παντοδαπὰ πᾶν ἀσεβεῖν ἀεργεῖων καὶ σίφῃ, καὶ ἀφόρῳ
 τῶ βλασφημίας τὰ βέλη, πολυχεῖδες γὰρ καὶ πικρίλον τὸ ψεύ-
 δος, ἀπλῆ δὲ τῶ ἀληθείας ἢ χάρις. Ἡ μὲν ἢ ποιητικῆ φά-
 λαξ, πολλὰ τὸ θεῖον τῶ λόγῳ καταμελοῦσα, καὶ τὸ ψεύδος
 τῶ τερπνῶ τῶ μυθιάδης κεράσασα, καὶ οἶόν τινα. κυκλῶν καὶ
 κωκυθῶσα, τῶ πολυθέῳ πλάνης τοῖς ἀνθρώποις τῶ με-

τὸ μὲν, καλῶσιν ἀγαθόν· τὸ δὲ, κακόν· τὸ δὲ, δίκαιον. οἱ δὲ, δύο ἀρχαὶ ἀληθείας ζωγραφῆσαι τῷ λόγῳ, ἀλλήλαις ἐναντίας ἐκ ἑαυτέων. ἄλλοι δὲ, τοῖς μὲν ἀσεβέσι τῶν πολεμῶν ἐπαγγέλλονται δόγμασιν, ἑτέραν δὲ δυσσεβείας ἐπινοῶσιν ὁδόν. τὸν γὰρ Μονοθεῖ τῷ Θεῷ Λόγον, ὁμολογῶντες, ἴδον, ὡς Ποίημα τῆ κτίσει συναειθρῆσι, καὶ τὸν κτίσει ἰσῶσαι μὲ τῆς κτίσεως· καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τῷ δυσσεβεῖ λόγῳ τῆς ἀληθείης ἐξορίζου φύσιν. ἄλλοι δὲ ἄλλως τὴν εὐθείαν ὁδὸν ἀπολέσαντες, καὶ τοῖς πᾶν προωδύκοπαν ἴχνησιν ἀκολουθήσαντες μὴ βυλιθεύτες, πόρρωθεν τῆς ἀληθείας ἐρῶντο· καὶ οἱ μὲν, τὴν ὑπὲρ ἡμῶν γενησόμενον οἰκονομίαν παντελῶς ἀπηνήσαντο· οἱ δὲ, ὁμολογῶσι μὲν ἐνανθρωπήσαντες τὸν Θεὸν Λόγον, σῶμα δὲ μόνον ἀειληφάναι. οἱ δὲ, ἐμφυχον μὲν καλῶσιν πῆρ, ληφθεῖσαν σάρκα, καὶ πῆρ λογικὴν δὲ καὶ κορυφὴν ἐν ταύτῃ γενηθεῖσαι ψυχὴν, ἴσως τὴν οἰκείαν αἰσίαν τῆς περὶ μέλλον ἔχοντες. ἡμεῖς δὲ ἀνθρώπων ψυχὴν καὶ αἰσίαν ἴσως ἑτέραν, καὶ τῆς λογικῆς, καὶ ἀθάνατον, ἀλλὰ τῶς μὲν ἄλλης ἀπαρτίας ἐπὶ τῷ παρόντος κατελίπωμεν· ἐγὰρ διδάσκει καὶ πάντων ὁ λόγος καὶ ταυτὸν ἀφισύει πᾶν ἐλέγχων τὰ βεληῶς ἐν παρτάξει· τοιγαρὶν τὰ μὲν ἄλλα πάντα εἴφη πᾶν δυσσεβῶν ἡσυχίαν ἀγέτω, πᾶν δὲ τῆ τῷ Θεῷ Προνοία πολεμῶντων εἰς μέσον ἀγαγόντες τὴν φάλαγγα, ρήξωμεν τε αὐτὴν τοῖς ἐλέγχουσι, καὶ ἑαυτάσωμεν, καὶ τὴν πυκνότητα διαλύσωμεν, καὶ διαρραλεῶντες ἀγάγωμεν, καὶ ἐλκύσωμεν πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τῷ Χριστῷ. οἱ δὲ λοιπὸς πᾶν δυσσεβῶντων ὄμιλος, θεωρῶν τάξιν ἔχεται, καὶ τὸν ἀγῶνα θεάδω· εἶκος γὰρ κακῆν ἑκάστον πᾶν ταυμάτων, συμπλοκῆς ἰδίᾳς μὴ δεηθῆναι, ἀλλ' αὐτομολῆσαι πρὸς τὴν ἀληθείαν, τὴν τῶν ἡταν θεασαμένους, καὶ λογισαμένους τῆς ἀληθείας τὴν δύναμιν. Ἀλλὰ γὰρ ἴσως μέλλων ὁ λόγος, καὶ χολαιότερον ὁδῶν, ἀποκρίσει καὶ εὐς καὶ ἀκρῶν, καὶ τῆς ὑστερον ἐπιθέσεως. φερεθόμενος

112 Τῶν ΜΑΚΑΡΙΩΤ. ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ

τοιγαρὲν τὴν πανοπλίαν τῷ Πνεύματι, τὸν θώρακα τῆς ἀ-
 κακοσύνης, τὸν θυρεὸν τῆς Πίστεως, τὴν κράνην τῆς σω-
 πείας, καὶ τοὺς ἰσχυροὺς τὴν ὄσφυν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἀποδυ-
 σάμενοι τῆς πόδας ἐν ἔτοιμασίᾳ τῷ Εὐαγγελίῳ τῆς εἰρήνης,
 ἐπὶ πάνσιν ἠναλαβέντες τὴν μάχαιραν τῷ Πνεύματι, ἡ ὅ-
 ρημα Θεοῦ, πῶν ἀγώνων ἐφαθάμεθα, καὶ ὑπὸ χεῖρῶν ἡθεῖα
 ἀλλήλων, τὴν ἡμετέραν ἀδουσίαν ὑπερείδουσα. ἡμεῖς δὲ ἐξ
 αὐτῆς τῆς βαλβίδος τῶν ἀντιπάλων πυθώμεθα, τί δὲ ποτε
 τῷ τῆς Προνοίας ἀντιλέγῃ λόγῳ, καὶ ταῦτα Ποιητὴν αὐτῶν
 εἶναι φάσκοντες; πόρος ᾧ τίττες ἡμῖν ὁ λόγος ἐπὶ τῷ παρόντι
 γινέσθαι; πόρος ἐπὶ ταύτῃ ὁρμήθῃς τὴν ἀσέβειαν; τί τῶν
 ὄρωμένων ὑμῖν ἄκροτον ἔμφανεται; τί τῶν γενομένων ἀπο-
 κτὸν καθορᾶται; ποῖον τῆς κτίσεως μέρος ἐνδεὲς ἀρμονίας,
 ποῖον κάλλους, ἢ μεγέθους ἰαροῦσθαι; ποῖον ἐκ διαρμύσεως
 κινέμενον, ταύτῃ ὑμῖν ἐγγήγησε τὴν ἀσέβειαν; ἐπισκέψα-
 θε καὶ γὰρ, εἴ καὶ μὴ ἰσρότερον, τῶν ὄρωμένων τὴν φύσιν,
 τὴν θέσιν, τὴν τάξιν, τὴν εἶσιν, τὴν κίνησιν, τὸν ῥυθμὸν,
 τὴν ἀρμονίαν, τὴν ἔρπιν, τὸ κάλλος, τὸ μέγεθος, τὴν χεῖραν,
 τὴν τέρψιν, τὴν ποικιλίαν, τὴν ἀλλοίωσιν, τὴν εἰς τὸ αὐτὸ
 πάλιν ἐπανόδου, τὴν ἐν φθαρτοῖς ἁρμονίαν. βλέπετε αὐτὴν
 τῷ Θεῷ τὴν Προνοίαν, δι' ἐκάστη μοεῖα τῆς κτίσεως ἐκτύπη-
 σαν, καὶ φαινομένῳ, καὶ φθαρτομένῳ, καὶ δι' αὐτῶν τῶν ἀγα-
 μάτων μορῶν ἡ βοῶσαν, καὶ τὰ ἀθύρωτά ὑμῶν ἐπισομίζουσα
 σώματα, καὶ τὰς ἀχαλινώτως ὑμῶν χαλινῶσαν γλώττας. βλέ-
 πετε αὐτὴν ἐν Οὐρανῷ, καὶ τοῖς κατ' Οὐρανὸν φαισηροῖς, Ἡλίῳ
 φημί, καὶ Σελήνῃ, καὶ Ἀστράσιν, ἐν αἴετι, καὶ ἐν νέφειν, ἐν γῆ,
 καὶ ἐν θαλάσῃ, καὶ τοῖς ἐπὶ γῆν ἅπασιν, ἐν φυτοῖς καὶ βοτάν-
 ραῖς καὶ ἀνέμοισιν, ἐν τοῖς λογικοῖς, καὶ ἀλόγοις, πεζοῖς καὶ
 πτεροῖς, καὶ νυκτοῖς, ἑρπετοῖς, καὶ ἀμφιβίοις, ἡμέροις καὶ
 ἀγροῖς, χειροῦθεοῖς καὶ ἀτιθασοῦτοις. σκοπήσατε παρ' ὑ-
 μῖν αὐτοῖς, τίς ὁ πτωχὸν τὰς ἐρανίους ἀφίδας; πῶς ἐν το-
 σαύ-

παύσεις ἐπὶ χιλιάσιν ἀγέρας ἔμεινον ὁ Οὐρανός, κἀδμίση
 μεταβολῶν ἐκ τῆς χρόνου διατάξεως, καὶ ταῦτα παθητικῶς ἔχον
 τῶν φύσιν, αἷς ὁ μακάριος διδάσκει Δαβίδ. αὐτοί, φησὶν,
 ἀπολλύονται, σὺ δὲ ἄφραστοίς· καὶ πάντες ὡς ἰμάτιον παλαιωθή-
 σονται· καὶ ὡσεὶ περὶ βόλαιον ἐλίξεις αὐτοὺς, καὶ ἀλλαγῆσαν-
 ται. σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἐπιστὰς ἐκλείψουσιν. ἀλλ' ὅμως καὶ
 παθητικῶς ἔχον καὶ φθαρτικῶς τῶν ἐσίων, ἔμεινον οἷός περ' αὐτῶν,
 τῶν τῆς πεποιθητικότητος κατεχόμενος λόγῳ. ὁ γὰρ δημιουργήσας αὐ-
 τὸν Λόγος, σιωπᾷ, καὶ τὸ σταθερὸν αὐτῶν καὶ ἐδραϊκὸν μέγχις αὐ-
 τῶν ἐθέλει χαρίζεται. τότε χάρις ποσῆς περὶ αὐτὸν πυρός, ὅχι
 μόνον, ἢ ἄλλῃ φημί, καὶ Σελάνης, καὶ τῶν ἄλλων φωστῆρων ἐκ το-
 σαύτοις ἐνιαυτῶν κύκλοις, καὶ πύκνεται, καὶ ξηραίνεται, καὶ ἐμ-
 πύκνεται. ταῦτας γὰρ τῶν πυρός ἢ φύσις τὰς ἐνεργείας ὑπὸ τῆς
 πεποιθητικότητος ἐδέξατο. χρυσὸν μὲν γὰρ, καὶ ἄργυρον, καὶ σίδηρον,
 καὶ χαλκὸν, καὶ μόλιβδον, καὶ κασσίτερον, καὶ κηρόν, καὶ πύργον,
 καὶ ὅσα τοιαῦτα, τήκει, καὶ ἀκαλύπτει, καὶ εἰς τῶν βράδων μεταφέρει
 φύσιν· πηλὸν δὲ καὶ τὰ τελευτώδη τῶν ὑδάτων ξηραίνει, τὰ ὑ-
 γρὰ δαπανᾷσα· λίθους δὲ ἔρει, καὶ τὸ σερμένιον αὐτῶν ἀφαιρεί-
 ται, καὶ τῶν σερμένια φύσιν ἀποδείκνυσεν κόνιν. ξύλα δὲ, καὶ
 χόρτον, καὶ κάλαμον μάλα βραδίως ἐμπύκνισιν· ἀλλ' ἔδραϊ-
 κω ὁ Οὐρανός, ὑπομένει· καὶ τήκει γὰρ αὐτὰ τὸ κρυσαλλίδες το-
 σαύτη ἔσσι τῶν πυρός ἢ ἐσία, καὶ ἐξομαίνεται τῆς λειότητι, καὶ
 χαλαρὸν ποιεῖ τὸ σφαιρικοῦ αὐτῶν χῆμα, ἀλλ' ὑπὸ ἐξ ἀρχῆς
 ἐλαχίστασιν, ταύτῳ εἰς τέλος ἀφουλάττει. ὁ γὰρ σῆσας αὐ-
 τὸν ὡσεὶ καμάρον, καὶ ἀφαιρᾷ αὐτὸν ὡς σκηνὴν κατοικεῖ-
 ναι, τὰς ἐναντίας φύσεις εἰς φιλίαν σιωπῆσιν· καὶ ὡς τὰ πε-
 ρὸς ἢ φύσις ὑπὸ τῆς πλήθους σβέννυται τῶν ὑδάτων, ὡς τὸ κρυ-
 σαλλίδες, ἢ ἀερώδες, ἢ κροταλλίδες ἀερίου σώμα, τῆς τῶν πυ-
 ρὸς ἐσία πλείστησιν, πύκνεται καὶ φθαίρεται· ἀλλ' ἐκ γειτο-
 νων ἀλλήλων οἰκάντες, τὰς πολεμικὰς κρύπτουσιν ἐνεργείας·
 καὶ τῶν τῆς πεποιθητικότητος λόγῳ σείθεντες, τῶν δὲ αἰῶνος φιλίαν
 ἔσσει.

ἠσπείσαντο· καὶ ταῦτα ἄψυχα ὄντα καὶ ἐν κυβερνήτῳ μὴ ἔχον-
 τα, ἀλλ' ὁμοῦ μείει τὸν ἐξ ἀρχῆς ὄρον φυλάττοντα. κυβερνή-
 γάρ τι καὶ κτίσιν ὁ Ποιητὴς, καὶ ἐκατέλιπον ἀκυβέρνητον, ὁ πο-
 ποίηκε σκάφος, ἀλλ' αὐτὸς αἶν καὶ ναυπηγὸς, καὶ τῆς ὕλης φυ-
 τουργός, καὶ καὶ ταῦτα τῶν ὕλων δημιουργήσας, καὶ τὸ σκάφος
 ἕφικας, κατέχων ἐξυτελεῖ τὰ παιδάλια. καὶ μαρτυρεῖ τῆς πο-
 σέτων ἐνισχυθῆ ὁ κύκλος, καὶ ὁ μακρότερος χρόνος, μὴ χαφθεί-
 ρας τὸ σκάφος· σῶρον δὲ αὐτὸ καὶ ἀκραιφνὲς ἐμόνον τοῖς πρώ-
 τοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὀφειγάνοις ὀπιδεικνύς. Ἐπειδὴ τοίνυν εἶδες,
 ὦ φίλος, ἐν Οὐρανῷ τῶν τε Θεῶν Πρόνοιαν φαινομένην, φέρεται
 ἔκστασις αἰμῶν ἐπὶ τὰ λοιπὰ τῆς κτίσεως μέρη. καὶ καθάπερ τὰ
 βρέφη τὰ πρῶτον τῆ βαδίζειν ἀρχάμεθα, τῆς δεξιᾶς σὺ λαβέ-
 μνοι, καὶ βραχὺ τῶν κτίσιν πρῶτος ἡσασα πρῶτος ἀσπασμῶν.
 κατάβηθι τοίνυν ἀπὸ τῆς Οὐρανῶν, οἷον εἰς τινὰ βαθμὸν πρῶ-
 τον τὸν Ἡλίον, καὶ μὴ δέσης τὸν ἐμωρησμένον, ἀλλ' ἐπιβηθι,
 καὶ πρῶτος κόπησον. ἐγὰρ ἐμωρήσει σε δὲ γνωμόνας πρῶτος τὸν Ποιη-
 τῶν ἀσπασμῶν, ἀλλ' ὑποδείξει σοὶ τὸν δημιουργόν, ἐνωστῶς
 καθεῖσθαι τῆς τῆς φύσεως ἐνεργείᾳ κελύοντα· φιλεῖ μὲν γὰρ τὸ
 πῦρ καὶ φύσιν τῶν ἐπὶ τὰ ἀνω φασκῶν, ὡσπερ τὸ ὕδωρ τὸν ἐπὶ
 τὸ πρῶτος δρόμον, καὶ ἔτε τῶτο ἐξ ὑπάρειας εἰς ἀκρότητα ἀ-
 ναγαγεῖν δυνατὸν, ἔτε ἐκεῖνο πείσαι κάποι πέμψαι τῶν φλό-
 γα. ἀλλὰ καὶ ἐν μυριάκις τις φιλοεικῆση, λαμπάδα κατέχων
 ἢ δάδα, κάτω ταύτῃ μετ' ἐνεργεῖν τῆς χειρὸς, ἢ φλόξ ἐπὶ τὰ ἀ-
 νω πάλιν χωρεῖ, καὶ καὶ τῆς κατεχόμενης ἀττει χειρὸς, καὶ ἡ
 λαβὸν ἐξ ἀρχῆς ὀρμῶν ἐκ ἐᾶ, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ὄρον τῆς φύσεως ἐ-
 σηκε· τῶν δὲ Ποιητῆς πρῶτος ῥάδιον· τὸ γὰρ τῆς σῆς μὴ πειθόμενον
 δεξιᾶ, τοῖς τῶν δημιουργῶν ῥάδιον εἶκει, καὶ εἰς ἴδειν, Ἡ-
 λιον, καὶ Σελήνην, καὶ τὸν ἐπὶ Ἀσέρων χορὸν, τῶν μὲν Οὐρανῶν
 τὰ νῶτα δίδοντας, κάτω δὲ τῶν ἀκτῖνας ἀφισύττας· δὲλα γὰρ
 ὅστις τῶν κεντικότες, καὶ φύτις αὐτοῖς ὁ τῶν ποιήσαστος ὄρος· σοὶ
 μὲν γὰρ ἐπείθεται τῶν πρῶτος ἢ φύσις, ἐδὲ τῆς οἰκείας ἐνεργείας

ὡξίναται, ὁμόδουλος γὰρ ὑπάρχει· τοῖς δὲ τῷ Ποιτῷ νόμισμα
 περὶ θυμῷ, μεταρρυθμίζεται, καὶ κατωφερῆς ἢ ἀνωφερῆς γίγνεται
 φύσις. ἔτι τῶ ὑδάτων τῆς φύσιν ῥοαίῃ τε καὶ χαυῖου ἔσσει, ἀγυί
 καὶ φέρει μετέωρον, καὶ κάτωθεν ἀέλικων, μέσσω Οὐρανῷ καὶ γῆς
 ἴσησιν, ἐπ' ἐδουὸς ἐρηραιομῆτι, ἀλλὰ λόγῳ μόνῳ ἠωρημέ
 νῃ καὶ κρημαρῆτι, ἀλλὰ πῶς ὡξί τῶ νεφῶν κενδοῖ ἀκῆσαι
 στοθήσις, κενδοῖ δραμεῖν ἐθελήσις, ἐδέπω βαδίσειν μεμα
 θικῶς, ἀλλὰ καὶ βραχὺ τῆς κτίσιν ὁδοῦν, μάθε πῶς ὁδοῦ
 βείας τὸν δρόμον. βλέπε τοιγαρῶν πάνταυθα τῷ Θεῷ τῆς Πρό
 νοίαν, ἔφεσῶσαν Ἡλίῳ καὶ Σελιῷ καὶ τοῖς ἄλλοις φωσῆσι, καὶ οἷός
 τινι φωσῆ ἠδρακελομῆτι δαδαχῶν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἔχ
 ἀπλῶς δαδαχῶν, ἀλλὰ καὶ χρόνῳ δαδομῆ. ἀίχων μὲν γὰρ ὁ
 Ἡλιος, τὴν ἡμέραν ποιεῖ, δούμνος δὲ καὶ οἷονεῖ κρυπτόμνος,
 ἠδραχῶν τῆς νυκτὶ, ἡς τὸ ζοφῶδες, καὶ Σελιῷ καὶ ἀστέρων ὁ
 Δημιουργὸς κεραῦνυσι. καὶ ἔστιν ἰδεῖν αἰόντινας ἀδελφῶς, τῆς
 ἡμέρας φημί καὶ τὴν νύκτα, παρ' ἀλλήλων δαδειζομῆς εἰς
 χρείαν ἀνθρώπων τὸν χρόνον, καὶ πάλιν ὁ γράμῶνας ἀποδιδέ
 στας. τῷ μὲν γὰρ χειμῶνος λήγοντος, καὶ τῷ ἔαρος ὑπολαμπον
 τος, ἡλίκα πλείως τῶ ἀνθρώπων οἱ τῶ τῆς ἐργασίαν πόνου,
 ὁδοπορεῖαι τε, καὶ ἐκδημῆσαι, καὶ ἀπὸ λιμῆων ἀναγωγῆ, καὶ
 θάλαττα ἐσορεσμῆσι, καὶ τῆς χειμερινῆς ἀπηνλαγμῆσι ἔα
 χύπιτος, καὶ ἡ γῆ τοῖς λιτοῖς κομῶσι τὸν γηπόνον εἰς ἐπιμέ
 λειαν καλεῖ, καὶ τὰ φυτὰ τὸν φυταργὸν εἰς τομῆ καὶ κῆθαρσιν
 καὶ ἀρδεῖαν καὶ τῆς δα σκαπαῖς ἐπιμέλεια, τῆς καυτὰ δα
 σείζεται ὡξί τῆς νυκτὸς ἢ ἡμέρας, αὐξῶσαι τοῖς ἀνθρώποις
 τὸν τῆς ἐργασίας καιρὸν. καὶ βραχὺ δὲ κομίζεται, ἵνα μὴ
 πῶ ἀθρόω τοῖς χρωμῆσις λυμῆνιται. κλείων γὰρ ὄξαιφης ὁ
 πόνος γιγνόμενος, λαβᾶται λίαν τοῖς ἀργοῖς ἐπὶ πλείστον
 ἠδραμῆσι σώμασι, τότε χάειν καταβραχὺ προσλαμβάνει
 τὴν αὐξῆσιν. τῷ δὲ φέρῳ ἤδη μεσῆτος, παύεται μὲν δα
 δεζομῆσι, ἠδραυτῆκα δὲ τῆς ἐκτίστας ἀπτεται, ἐδμημῆσι
 ἡμέ-

416 Τῶν ΜΑΚΑΡΙΩΤ. ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ

ἡμέρας ἀναβαλλομένη τὴν ἐκτίσιν, καὶ βραχὺ δὲ ὅμως, καὶ
 ὥστε ἔλαβεν, ἀποδίδωσιν ὅπερ ἔλαβεν· εἶτα καὶ τὸ μετὰ
 κωρον ἰσόμενος γιγνομένη, ἐκ ἀιχμῶν καὶ μεμνημένη, ἀλλ'
 ὅσον ἐκτείνῃ ἀπέχεται τὴν ὁμόζυγον· ἀλλ' ἕως αὐτῶν ἅπαν ἐκ-
 τίση τὸ ὄφλημα, καὶ παύεται λήγῃσα, καὶ τοῖς ἀνθρώποις με-
 τραδ' ἀπραγματοποιούσῃ τὴν θεραπείαον· οἱ γὰρ μὴ εἰν κρυ-
 μῆ χάειν, καὶ ἕτερον, καὶ πηλῆ, καὶ τελευτῶν ἀναγκασθόμενοι,
 θυμωρεῖσθαι ἔχουσι τῆς ἡμέρας τὴν νύκτα· εἰσὶ δὲ καὶ οἱ
 μακρὰς ἔτι τῆς νυκτὸς γιγνομένης, τῆς ἀναπαύσεως ἐλαμ-
 βάνουσι κόρον, ἀλλὰ τὸν ὄρθρον βλέποντες ἀπολαύονται,
 θυμωρεῖσθαι· ἔτι πάλιν ἢ νύξ ἀπολαύσασθαι τὸ χεῖρος, ἔτι πα-
 ραίτεται τὸ δάκρυμα· ἔτις ἅπασ ἡμῶν ὁ βίος, καὶ τῶν ὄ-
 ρθρων, καὶ χεῖρας· ἐκ ἐλάττω τῆς ἡμέρας ἢ νύξ τοῖς ἀνθρώποις
 παρέχει· πρῶτον μὲν καὶ τὸ σκότος, καὶ τὸ φῶς τὸ ἄφορον,
 κερπνότερον ἡμῶν καὶ χαλεπότερον τὸ φῶς ἀποδείκνυσι· διὸ πο-
 θενότερος ἡμῶν τῆς μεσημβρίας ὁ ὄρθρος· κόρον γὰρ τῆ φῶς
 μεσημέριαν λαμβάνοντες, τῆς νυκτερινῆς ἀναπαύσεως διόμε-
 θα· εἶτα ταύτης τυχόντες, τὸ μὲν κόρον ἀποτιθέμεθα,
 ὑπέρτατον δὲ ἡμῶν αὐτῆς γίνεται τὸ φῶς· ἔτι καὶ τῆς πόνων κε-
 ρπνύμενοι, μεσημέριαν κοπόμενοι, τὸ σῶμα, νύκταρ ἄνα-
 παύσεως, καὶ κλίση, καὶ ὑπνο, καὶ ἡσυχία τὰ καλῶς θεραπεύ-
 σαι, αὐτῆς αὐτὸ νέον τοῖς ἔργοις ὑπὸ τὴν ἕω προσφέρου-
 σι αὐτῶν, ἡμῶν καὶ τοιαύτω ἢ νύξ παρέχει τὴν χεῖρα· καὶ
 κούτω, καὶ μισθωτὸς ἀναπαύεται, καὶ οἱ κίτις παύλα λαμ-
 βάνει τῆς πόνων· παύει καὶ καὶ τῆς λίσσας φιλοπονητάτης τῆς ἐρ-
 γασίας τῆς νυκτὸς τὸ ζοφῶδες· ταύτω μὲν δὲ δέσποσας πολλὰ καὶ
 καὶ πολεμῶντες ἀνθρώποι, καὶ νικῶντες, καὶ τῆς ἀντιπάλης διά-
 κοντες, καὶ θεασάμενοι πῶς γινώσκουσι, τῶ μὲν διαίκεν ἀπαύ-
 σωτο, χαλαρότερον δὲ φέγειν τῆς δραπέτλωντας, εἰσῆσαι
 αὐτῆ, τῆς μὲν ἀνθρώπων οἰκαδὲ σιωπάγει, καὶ γλυκῶν ἀν-
 ὄρων ἀπαύρει τὸν ὑπνον, εἰσάγει δὲ πρὸς νομῶν τὰς θύρας, καὶ

παρρησίαν αὐτοῖς τῷ νέμεσθαι δίδωσιν. ὅτι τὰς ὕμνων τὸν
 τῷ ὅλων Θεόν, ὁ μέγας ἐβόα Δαβίδ· Ἐποίησα Σελήνῃ
 εἰς καιρὸς, ὁ Ἡΐλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτῆ, ἔθυσκός, καὶ
 ἐγνώστο νύξ· ἐν αὐτῇ διελεύσεται πάντα τὰ θηρία τῷ δρυμῶ, ἡ
 σκύμνοι ὠρυόμενοι τῷ ἀρπάσαι, καὶ ζητῆσαι πᾶσι τῷ Θεῷ
 βρῶσιν αὐτοῖς. ἀπέτελλεν ὁ Ἡΐλιος, καὶ σιωπήθησαν, καὶ εἰς
 τὰς μάδρας αὐτῆ κοιταδύσονται. ἐξελεύσεται ἀνθρώπους
 ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτῆ, καὶ ἐπὶ τῷ ἐργασίῳ αὐτῆ ἕως ἑσπέρας·
 ὡς καὶ ταύτῃ παρέχει τῷ χρεῖα ἡ νύξ, καὶ τὸς ἀνθρώπους ἔλα-
 γαπαύσασα, ἀδείως τε τῷ ἥσυχον παρέχει τοῖς θηρίοις πορ-
 ζεσθαι. καὶ ἴσως αὐτοῖς εἶποι τῷ τῷ Πρῶτον ἀρνημῶν, τί
 δύποτε γὰρ ἐδημιουργήθη θηρία; ποῖαν δὲ τοῖς ἀνθρώποις
 χρεῖαν πληροῖ; ἀλλὰ τῷ πᾶσι τῶν ἀπολογίας, ἐν τῷ πᾶσι
 τῷ θηρίων ἀαμῶν λόγῳ· τῶς δὲ ὁ λόγος ὁδῶ βαδίζε-
 τω. Ὅτι τοῖς ἀναγκαῖα, καὶ λίαν τοῖς ἀνθρώποις ἀφέλι-
 μος τῆς νυκτὸς ἡ χρεῖα, ἀπόχρη μὲν ὡς οἶμαι καὶ τὰ εἰρημύσασα
 διδάξαι, ποροθήσει δὲ ὅμως ὁ λόγος ἕτερα, τοῖς ποροτέρους
 συμμαρτυρῶνται. ἐπειδὴ γὰρ θηρίων ἔχουσι τῷ φύσιν, καὶ πε-
 ραιεσμένῃ ζωῆν ζωῆν, ἐχέτω ἡμᾶς μαθεῖν καὶ τὸ χροῖα τὰ
 μέτρα. νύξ τοιγαρῶν μέση τῶν ἡμερῶν γιγνομένη, μὲν εἶδαι
 τὸν χρόνον ποιεῖ. εἰ γὰρ ἀλάδοχον μέρηται τὸ φῶς, ἐκ αὐ-
 τῆ αὐτῆ μεμαθήκαμεν κύκλῳ, ἐκ αὐτῆ μέρων ἐδιδάχθημεν
 ἀειθμόν, μία δὲ ἔδοξεν ἡμέρα πιστὸς εἶναι τῷ παρόντος
 αἰῶνος τὸ μέτρον, ὡς περ ἔξεν τὸν ποροδοκώμενον αἰῶνα πᾶ-
 σόμην. ἀνέωτερον γὰρ τὴν ἡμέραν ἐκείνῃ καὶ παντελῶς ἀ-
 λάδοχον ἔσεσθαι δευδῶν μεθ᾽· τοῖς δὲ τοῖς ἀειθμῶν
 ἐσομῶν, καὶ ὁ αἰὼν ἀρμόττει. ὅτι δὲ τῷ παρόντος πολλῶν
 ἐνδεῖς ὄντας ἔλα τὸ τῆς φύσεως θηρίων καὶ ἐπὶ κηρον, ἔδει τῷ
 χροῖα τὰ μέτρα γινώσκειν, ἵνα πᾶσι θεῶνται τῷτον ἡμᾶς ὄρων-
 τες, ἡμῶν αὐτῆ ἐπαμελώμεθα, καὶ πρὸς τὴν ἀποδημίαν ἐ-
 πίμας παρέχωμεν. Ἐλαδοχομένη τοιγαρῶν ἡ νύξ τὸν ἡμέ-

ρον, μέτρον γίνεται τῆς χρόνου. καὶ τῆτο ἐπτάκις γιγνόμενον, πῆν
 ἑβδομάδα ποιεῖ. Τῆς δὲ μίως, ἐκ τῆς Σελήνης τὸ μέτρον λαμβάνομεν.
 ὠτεῦθεν γὰρ καὶ τῆς ποροσηγορίας μετελαχον, Μίνω γὰρ ὀνομάζουσι τὴν
 Σελήνην. αὕτη γὰρ αὐξίμεν καὶ φθίνουσα, καὶ μίωσιδος γιγνομένη, καὶ
 διχότομος, ἀμφικυρτὴς τε καὶ πλυσφαῖς, καὶ πάλιν εἰς τὸ ἀμφικυρτον
 μεταβαίνουσα χῆμα, ἔτα ἐκεῖθεν εἰς τὸ διχότομον, καὶ εἰς τὸ μίωσιδος αὐθις, τὸ
 εἶδος τῆς αἰτίας ἡμερῶν ὀλίγων ὡρῶν δέουσαν ἀξιόμοτον πληροῖ.
 Τὸν ἐνιαύσιον δὲ κύκλον, καὶ ἐκ τῆς μίωσιν μόνων, ἀλλὰ καὶ ἐκ
 τῆς ἡμερῶν διδασκόμεθα. ἕαρος γὰρ ὑπολάμπουτος, μέσον τὸν
 Οὐρανὸν ὁδοῦν ὁ Ἡλῖος, ἡμέρα καὶ νυκτὶ τὴν ἰσότητα ποραγικτῶνται.
 ἐκεῖθεν πρὸ βορειότερα τῶν ἑσῶν καταλαμβάνων, καὶ ἐκεῖθεν ἀνίσχων, σμικρῶν μετὰ τὰς νύκτας, αὐξίει
 δὲ τὰς ἡμέρας. θερμότερος δὲ τῆς γῆς ποροβάλλων, τὰς τῆς
 πεπαίνει καρπῶν. μέχρη δὲ τῶν εἰσθότων ὡρῶν ὁδοῦσας, ἐπαύεισιν
 λόγῳ τῶν ἀριετῶν ἐπὶ τὰ τότια. καὶ πάλιν ἐν τῷ μετόπῳ
 νυκτὶ καὶ ἡμέρα τὴν ἰσότητα πορυτανδύσας, ἰσσιώτερος γίνεται,
 καὶ ταῖς μετὰ νύξιν ἰσοδίδωσιν, ἀπὸ αὐτῶν λοβῶν δέδαικε
 ταῖς ἡμέραις, πορὸ χωρεῖ δὲ τῷ ἀέρι πυκνεῖσθαι, καὶ
 τῶν πληρεῖσθαι, καὶ πᾶσαν ἀρδῆν τὴν ἡπείρο. ἐκεῖθεν ἐπὶ
 τὴν ἰσημεριανὴν ἐπανιῶν τῶν πλῆροῖ τὸν ἐνιαύσιον κύκλον.
 Ἐπειδὴ τοίνυν εἶδες Ἡλῖον καὶ Σελήνην τὴν χροῖαν, καὶ
 νυκτὸς καὶ ἡμέρας τὰς ἰσομέτρους ἔχουσα, καὶ τὴν ὠτεῦθεν
 τοῖς ἀνθρώποις πορὸ φερομένην ὠφέλειαν, βλῆπε μοι καὶ τῶν
 ἑσῶν τῆς ἑκαστῆς τὴν περὶ τοιαύτην καὶ χειμῶνα τῆν χορείαν.
 ἢτε γὰρ διχῆ τὸν ἐνιαύσιον κύκλον ἐμέρισον ἰσημεριῶν,
 ἢτε θερος ἡμῖν ἀπλῶς δέδαικε καὶ χειμῶνα, εἶδος τῶν
 ἀκρῶν ἀμέσως ἐπὶ τὰ ἄκρα μεταβκίνομεν, ἀλλὰ τὸ ἕκαστον
 καὶ τὸ μετόπῳ μέσῳ λαχόντα τὴν κρᾶσιν, τῷ κρυμνῷ καὶ
 τῷ φλογμῷ μέτρα γίνεται. Καὶ τὸν ἀκρῶν ὑγρῶν καὶ ψυχρῶν
 χειμῶνα, καὶ τὸ ἀκρῶν ξηρῶν, καὶ θερμῶν ἔχεται θερος,
 ἀλλὰ

ἀλλὰ τὸ ἔαρ, ὃ ἐκ τῆς τάτων μετέχου θερμότητος, καὶ τῆς ἐκείνων
 ψυχρότητος, μίξις αἰεὶ τῶν ἀφροσύνων ἐργάζεται, καὶ εἴον
 τισι χερσὶ τῶν ἐναντίων ἐπειλημμένων, τῷ μὲν ψυχρότητι τῶ
 χειμῶνος, τῷ δὲ θερμότητι τῶ θέρους, εἰς σύμβασιν ἀγῶν καὶ
 φιλίαν τε κοιμῆσθαι πολέμια. Ἐξ τῆτο δὲ τῷ χειμῶνος ἐπὶ τῷ
 θέρους ὁδύοντες, ἀλύπως ὁδύομεν, καὶ βραχὺ γὰρ τῆς τῶτε ψυ
 χρότητος ἀφιστάμεθα, καὶ τῷ ἐκείνῃ θερμότητι πλησιάζοντες
 ἐδεμίαν βλάβην ἐκ τῆς ἀθρόας μεταβολῆς ὑφιστάμεθα. Ἐ
 πως δὲ τῷ θέρους ἐπὶ τὸν χειμῶνα μεταβαίνομεν, μέσθαι πάλ
 λιν τῶ μετοπάρῃ γιγνομένων, ἐκ ἑαυτοῦ ἡμᾶς εἰδὺς τοῖς ἀ
 κρως ἐναντίοις προσφαιῦσαι, ἀλλὰ κεραινωτέρας τὴν ἀκρῶν
 θερμότητι τῷ ἀκρῷ ψυχρότητι, καὶ κρᾶσιν ἑτέρων ἐργαζομέ
 νες, καὶ καὶ μικρὸν ἡμᾶς ἐπ' ἐκείνο ἔσπραζάντος τὸ ἀκρον. Το
 σαύτη φερέ ἡμᾶς ἢ τῶ πεποικιότος κηδμονία. ἔτω καὶ ταῖς
 τῶν ὥρων μεταβολαῖς, ἐ μόνον ἡμῖν τὸ ἀλυπον, ἀλλὰ καὶ τῷ
 περὶ τὸν παραγματοῦται. καὶ ἴσως αὐτὶς τῶν ἀχαιείων τοῖς εὐ
 καλῶς γεγενημένοις, καὶ σοφῶς καὶ συμφερόντως οἰκοδομη
 μένοις ἐπιμεμόμενος εἴποι· τί δήποτε αἱ ἔσπρα γίγνον
 ται; ποίων δὲ χρεῖων ἡμῖν αἱ τῶν ὥρων μεταβάσεις ποιῶ
 σι; ποίων δὲ ἀγαθῶν ὡσφώτατε καὶ δεινότερα τῆς Προοίας
 κατήγορε, καὶ ἔξ τῆτον τυγχάνομεν; ἀρχομένῃ μὲν γὰρ χει
 μῶνος, σπέρματα καταβάλλομεν. ὃ δὲ ταύτῃ ἡμᾶς διδά
 ξας τὴν τέχνῃ, φέροι ταῦτα, ὕων ἐκ τῶν, καὶ τὸ θαλάτ
 τιον ὕδωρ ἀέλκων τῆς λόγῃ, καὶ μετέωρον ἄγαν, καὶ τὴν ἀλ
 μυρῶν ἐκείνῃ εἰς γλυκεῖαν μεταβάλλων ποιότητα, καὶ πᾶς ψυ
 κάδας δακείνων καὶ νῦν μὲν μικρὰς ἀφίεις, νῦν δὲ μίγξι
 λας καὶ κρηνοδὸν φερομένης, καὶ οἴοντι κοσμίῃ διαιρῶν τῶν ἰε
 φῶν πᾶς ἀδίνας. Ἐξ τῆτο ἢ χειμῶνος ὥρα, ἵνα σε τὸν ἀχαι
 εῖον ἔσπρα φέρη, ἵνα σοι τῷ ἀγνώμονι τῷ δόξῃ τῶν ἀναγκάων
 τὴν χρεῖαν. Ἐἄρας δὲ πάλιν ἀρχομένῃ, εἰ μὲν τῶν φηπόνων,
 κέρνισι τᾶς ἀμπέλης, οἱ δὲ, ἑτέρας φυτῶσι. χαυμῆνα δὲ

420 Τῆς ΜΑΚΑΡΙΩΤ. ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ

τῆ τῷ αἴρος θερμότητι τὴ κλήματα, πρὸς ὠδίνας ἐπίγεται.
 τὰ δὲ θέρια ἀκμάζοντος, καὶ τῷ Ἡλίῳ σφόδρα τὸν αἶρα θερ-
 μαίνοντος, ὁ μὲν σῖτος εἰς ἀμυγνὸν τὸν γηρόνιον καλεῖται, περ-
 καῖσι δὲ σαφυλαί, βείθουσι δὲ ἑλαῖαι τῷ καρπῷ ἑσφυμνίῃ,
 πεπαίεται δὲ τῷ ὄπωρῶν τὸ γυνή. εἴτε μετόπωρον βηθηγνί-
 μιον, ταῦτα τελείως πέποιεα τῆς φυτηργοῖς ἑσφυμνίῃ.
 οἱ δὲ, τῷ συλλογῶν ποιησάμενοι, πάλιν ἄπτονται τῷ ἀπερ-
 μάτων. παῦσαι τίνου ἀχαισῶν, καὶ τοῖς τῆς Πρόνοιας δώ-
 ροις, τῷ Πρόνοια ἑσβαλλεῖν βηθηγνῶν, καὶ τοῖς δοθεῖσι
 ἀγαθοῖς, τὸν ἵππων δοτῆρα τοξότων. ὃν ἄπασι τῆς εἰρημνίῃς
 τῷ τῷ Θεῷ κατέμαθε Πρόνοια, ἰδυώσαστε καὶ κυβερνῶσαν,
 καὶ πάντων σὲ τῷ ἀγαθῶν πραγματοδομνίῃ πῖν σφθορίαν.
 βλέπε καὶ τῷ Ἀσέρον τῷ φύσιν, τῷ θέσιν, τῷ τοῖξιν, πῖν
 ποικιλίῃ τῷ χειμάτων, τῷ τέρψιν, τῷ χρείαν, τῷ χο-
 ρείαν, τὰς ἐπιτολαῖς, τὰς δύσεις. τέρας ὁ πῶν ὄλων διμνηγνῶν
 πεποίηκεν, ἔχῃ ἰνα μόνον τὸ ζοφῶδες τῆς νυκτὸς φωτίζωσι, καὶ
 ἐν ἀσελιώφ νυκτὶ τῷ φωτὸς τοῖς ἀνθρώποις τῷ χρείαν παρί-
 χωσιν, ἀλλ' ἵνα καὶ ὀδίτῃ ἑσφυμνίῃσι, καὶ τὰς πλείοντας
 ἑσφυμνίῃσι. εἰς ἧδὲ τέρας ἀφορῶντες οἱ ναυτιλλόμενοι, τῷ
 ἀβιβῆ ἑσφυμνίῃσι, καὶ τῷ τῶν θέσιν προσέχοντες, τὸ
 σκάφος ἰδυώσαστε, καὶ πρὸς ἑς αὐτὸ ἐθέλωσιν ἰπιδυώσαστε λι-
 μνίῃς. ἐπειδὴ ἧδὲ εἰ δέχεται πῶν ὑδάτων ἡ φύσις ἰππων καὶ ἡ
 μύτων καὶ ὀδοπόρων ἰχθῆ, καὶ ἀμαξῶν, καὶ χειμάτων χραμ-
 μῆς, οἷς οἱ ὀδίται προσέχοντες, ἀναμφιβόλως τῷ πορείῃ
 ποιῶνται, δέδωκε πῶν ὄλων ὁ Δεσπότης τοῖς τῷ μακρὰ πελά-
 γῃ ἑσφυμνίῃσι, εἶον ἰχθῆ τινὰ πῶν θαλαττίων ἑσφυμνίῃσι, πῶν
 ἀσέρον τῷ θέσιν. ὡ τῆς ἀρρήτε φιλανθρωπίας. ὡ τῆς ἀφρά-
 σεσοφίας. τίς αὐτὸ ἀξίως θαυμάσειε τῆς τῷ Θεῷ Πρόνοιας τὸ
 ἀγαθόν, τὸ δυνατὸν, τὸ ἐν ἀτόροις εὐπορον, τὸ ἐν ἀμνησ-
 ροῖς δὴμήχανον, τῷ μεγαληργίαν, τῷ εὐπορίαν; ἀληθῶς
 ἰδυωμοσάθη ἡ γυνώσις σε εἰς ἑμὲ, ἐπρωταίωθη, εἰ μὴ εὐ-
 γωμνί

